

248788

ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิกายต่ำ
ในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย
โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

อรุณีย์ ไชยชมภู

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

๒๐๐๒๕๕ ๗๘๖

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248788

ประสิทธิภาพของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิกายต่ำ
ในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย
โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

อรุณีย์ ไชยชมภู

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม ๒๕๕๕

ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ
ในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย
โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

นางสาวอรุณีย์ ไชยชมภู

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

.....
.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ศรีอวยวงศ์

.....
.....
รองศาสตราจารย์ฉวีวรรณ ชงชัย

.....
.....
ดร. กัญญารัตน์ ผึ้งบรรหาร

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....
.....
รองศาสตราจารย์ฉวีวรรณ ชงชัย

23 มีนาคม 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ฉวีวรรณ ชงชัย อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้กรุณาให้ความเมตตาและเสียสละเวลาในการให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของการค้นคว้าแบบอิสระในทุกขั้นตอน ตลอดจนให้กำลังใจ และเอาใจใส่แก่ผู้ศึกษาตลอดมา ผู้ศึกษารัฐศึกษาซึ่งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณสมจิตต์ ชาโชติ และมหาวิทยาลัยคริสเตียนที่กรุณาอนุญาตให้ใช้แนวปฏิบัติสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิกายต่ำเป็นเครื่องมือดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้ให้ตลอดระยะเวลาของการศึกษา ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระทุกท่านที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการทำการค้นคว้าแบบอิสระในครั้งนี้ ขอขอบคุณนายแพทย์ยอดชาย ปลอดอ่อน หัวหน้างานวิสัญญีวิทยา นายแพทย์สุทัศน์ ก้อยชูสกุล หัวหน้าสัลยแพทย์แผนกศัลยกรรมทั่วไป หัวหน้างานวิสัญญีพยาบาล หัวหน้างานห้องผ่าตัดที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกระหว่างดำเนินการศึกษา ขอขอบคุณคณะกรรมการทีมนำในการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก ตลอดจนบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลผู้ป่วยของงานวิสัญญีและงานห้องผ่าตัด รวมถึงผู้ป่วยทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษามหาบัณฑิตทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจให้ตลอดมา ทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา สามีและบุคคลในครอบครัวทุกคนที่คอยห่วงใย เอาใจใส่ และคอยเป็นกำลังใจให้เสมอมา ทำให้ผู้ศึกษาสามารถดำเนินการค้นคว้าแบบอิสระได้สำเร็จ คุณประโยชน์อันเกิดจากการค้นคว้าแบบอิสระในครั้งนี้ขอบแต่ บูพการีคณาจารย์ ผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัด บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วย และสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่มีส่วนให้การค้นคว้าแบบอิสระในครั้งนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

ผู้เขียน นางสาวอรุณีย์ ไชยชมภู

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ฉวีวรรณ ธงชัย

บทคัดย่อ

248788

ภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำเป็นภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นบ่อยในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย และต้องการการแก้ไขโดยอาศัยการบูรณาการหลักฐานเชิงประจักษ์ไปสู่การปฏิบัติ การศึกษาปฏิบัติการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกายก่อนมีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกจำนวน 207 ราย และกลุ่มตัวอย่างที่มีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จำนวน 212 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 1) แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดช่องท้องและการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย โรงพยาบาลมะการักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี ของสมจิตต์ ซาโชติ (2550) และ 2) เครื่องมือรวบรวมผลลัพธ์ ประกอบด้วยอุบัติการณ์การเกิดภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ ระดับความรุนแรงของการเกิดภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ และอุบัติการณ์การเกิดภาวะหนาวสั่น การศึกษาดำเนินการตามกรอบแนวคิดของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกของสภาวิชาชีพทางการแพทย์ และสุขภาพแห่งชาติ ประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1999) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย

ผลการศึกษา พบว่า

248788

อุบัติการณ์การเกิดภาวะอุณหภูมิกายต่ำในกลุ่มตัวอย่างที่มีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก ลดลงเมื่อเทียบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนมีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกในทุกระยะของการผ่าตัด ดังนี้ ระยะก่อนผ่าตัดลดลงจากร้อยละ 21.74 เป็นร้อยละ 0.94 ในขณะที่ระยะผ่าตัดลดลงจากร้อยละ 59.42 เป็นร้อยละ 16.98 และระยะหลังผ่าตัดลดลงจากร้อยละ 50.24 เป็นร้อยละ 3.30 โดยมีระดับ ความรุนแรงของภาวะอุณหภูมิกายต่ำอยู่ในระดับ 1 สำหรับอุบัติการณ์การเกิดภาวะหนาวสั่นใน ระยะหลังผ่าตัดลดลงจากร้อยละ 12.08 เป็นร้อยละ 0.94

ผลการศึกษาครั้งนี้ยืนยันถึงประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการ ป้องกันภาวะอุณหภูมิกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึก ท้ร่างกาย โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ผู้ศึกษาได้เสนอแนะให้มีการนำไปใช้ในงาน ประจำ เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการต่อไป

Independent Study Title	Effectiveness of Implementing Clinical Practice Guidelines for Prevention of Hypothermia Among Adult Patients Undergoing Major Surgery and General Anesthesia, Chiangrai Regional Hospital
Author	Miss Arunee Chaichomphu
Degree	Master of Nursing Science (Adult Nursing)
Independent Study Advisor	Associate Professor Chaweewan Thongchai

ABSTRACT

248788

Hypothermia is a complication that occurs frequently among patients undergoing major surgery and general anesthesia and needs to be resolved through integration of evidence into practice. The purpose of this operational study was to determine the effectiveness of implementing clinical practice guidelines (CPGs) for prevention of hypothermia among adult patients undergoing major surgery and general anesthesia at Chiangrai Regional Hospital. Subjects included 207 patients in the non-CPGs group and 212 patients in the CPGs group. The instruments consisted of 1) the CPGs for prevention of hypothermia among adult patients undergoing abdominal surgery and general anesthesia, developed by Somjit Chachote (2007) and 2) outcome evaluation form consisting of the incidence of hypothermia, level of hypothermia and the incidence of shivering. The study was based on CPGs implementing framework of the Australian National Health and Medical Research Council (NHMRC, 1999). Data analysis was done using descriptive statistics.

The findings revealed that:

248788

The incidence rate of hypothermia in the CPGs group was decreased in all stages of the operation when compared with the non-CPGs group. During preoperative period, the incidence rate decreased from 21.74% to 0.94%, while during intraoperative period, the incidence rate decreased from 59.42% to 16.98%. During postoperative period, the incidence rate decreased from 50.24% to 3.30%. The severity of hypothermia was at level 1. The incidence rate of shivering during postoperative period decreased from 12.08% to 0.94%.

The findings of this study confirmed that implementing the CPGs for prevention hypothermia among adult patients undergoing major surgery and general anesthesia at Chiangrai Regional Hospital was able to enhance positive outcomes. The investigator suggests that the CPGs should be utilized in routine work to improve quality of care.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
คำถามการศึกษา	6
ขอบเขตการศึกษา	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การผ่าตัดใหญ่ การให้ยาระงับความรู้สึกทั่วร่างกายและผลกระทบ	9
ภาวะอุณหภูมิกายต่ำ	11
ภาวะหนาวสั่น	16
การป้องกันภาวะอุณหภูมิกายต่ำ	18
การนำแนวปฏิบัติทางคลินิกไปใช้และการประเมินผล	22
ผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะ	
อุณหภูมิกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับ	
ความรู้สึกทั่วร่างกาย	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
กรอบแนวคิด	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	31
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	32
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง	33
การรวบรวมข้อมูล	33
การวิเคราะห์ข้อมูล	37
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	38
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
การอภิปรายผล	48
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	52
สรุปผลการศึกษา	52
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	53
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	53
เอกสารอ้างอิง	54
ภาคผนวก	61
ภาคผนวก ก เอกสารพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง	62
ภาคผนวก ข เอกสารรับรองเชิงจริยธรรม	75
ภาคผนวก ค เอกสารอนุญาตใช้เครื่องมือวิจัย	77
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	78
ภาคผนวก จ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	81
ภาคผนวก ฉ ผลการสังเกตการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติทางคลินิก	83

ญ

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก ข ผลการสอบถามความคิดเห็นของพยาบาลต่อการใช้นิว
ปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่
รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย งานวิสัญญี
โรงพยาบาลเชิงราชประชานุเคราะห์

86

ประวัติผู้เขียน

87

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างก่อนมีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกและกลุ่มที่มีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย จำแนกตาม ข้อมูลส่วนบุคคลและการรักษา	39
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างก่อนมีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกและกลุ่มที่มีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย จำแนกตามการรักษาที่ได้รับ	41
3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างก่อนมีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกและกลุ่มที่มีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย จำแนกตามการเกิดภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำและระดับความรุนแรงของการเกิดภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัดและระยะหลังผ่าตัด	43
4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างก่อนมีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกและกลุ่มที่มีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย ที่มี การเกิดภาวะหนาวสั่นในระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัดและระยะหลังผ่าตัด	46

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
4-1	กราฟแท่งแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างก่อนมีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย (n=207) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย (n=212) ที่เกิดภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัดและระยะหลังผ่าตัด	45
4-2	กราฟแท่งแสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างก่อนมีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย (n=207) และกลุ่มตัวอย่างที่มีการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่และการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย (n=212) ที่เกิดภาวะหนาวสั่นในระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัดและระยะหลังผ่าตัด	47